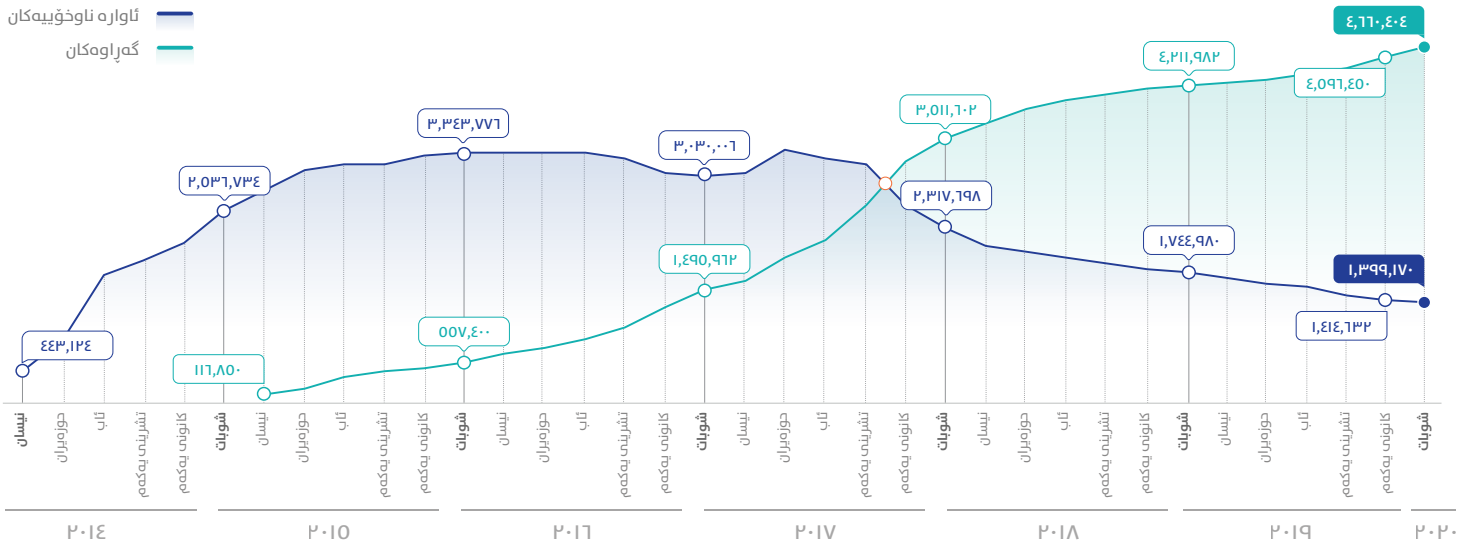

خاله بنچینه ییه کان

وینیه ۱. ژماره ئاواره ناوخییه کان و گهراوه کان به تیپه ربوونی کات

به ۲۲۸ ئه و کسانه شهوه که له کمپه کانه وه گهیشتون و ۲,۰۴۱ کسه شیش که دواي گهراوه یان دووباره ئاواره بوونه شهوه. ۲,۵۷۴ کسه له ناوچه رهسه نه کان یان بۆ یه کم جار ئاواره بوونه. زۆریه یان له پارێزگاکی به عداد و دیالوه به هۆی بهردهوامی خۆپیشاندانه کان و خراپتر بوونی رهوشی ئاسایش و نه بوونی خزمهتگوزاریه کان و نه بوونی دهرفه تهکانی کار ههلهاتوون.

ههرچ له پووی ناوچه رهسه نه کانیشه وه، له سهدا ۵۹ قهباره ئاواره ناوخییه کان له پارێزگای نهینه واههاتوون، که زۆریه یان له موسل (۲۸۷,۷۰۰ کسه)، شنگال (۲۶۷,۱۵۰) و به عاج (۱۱۱,۴۷۴) مه هاتوون. دوهم گهوره ترین رێژه ئاواره ناوخییه کان له پارێزگاکی سهلاحه ددین و نهبار وههاتوون به رێژه سهدا ۱۱ بۆ ههر کامیان. قهزا رهسه نه ههره له پیشه کان، بریتین له توز خورماتوو (۴۱,۶۸۲ کسه)، بیجی (۳۳,۰۰۶) و به له (۳۱,۴۴۱) له پارێزگای سهلاحه ددین و ره مادی (۱۹,۹۴۸)، فهلولجه (۵۰,۸۰۲) و قاییم (۱۲,۶۴۸) له پارێزگای نهبار.

کۆکردنه وهی داتا بۆ خولی ۱۱۴ له ماره مانگهکانی کانوونی دوهم و شوباتی سالێ ۲۰۲۰ ئهجام درا. تاكو ۲۹ شوباتی ۲۰۲۰، تۆماري به دوا دچوونی ئاواره کان ۴,۶۱۰,۴۰۴ گهراوه (۷۷۶,۷۳۴ خیزان) له میانیه ۸ پارێزگا و ۳۸ قهزا و ۱,۹۵۱ شوین دا دهستنیشان کردوه. ۶۳,۹۵۴ گهراوه تر له ماره کۆکردنه وهی داتا بۆ راپۆرتی ۱۱۴ تۆمارکرا، که به شیوه یهکی بهرچاو ژماره که که مته له گهراوهی نوێ له خولی پیشوو دا (۱۳۵,۶۴۲) گهراوهی نوێ له راپۆرتی ۱۱۳ دا. زۆریه گهراوه کان بۆ پارێزگاکی ئهبار (۲۶,۰۱۶)، نهینه واه (۱۹,۴۰۴) و سهلاحه ددین (۵,۷۵۴) بووه.

له ماره ههمان کات دا تۆماري به دوا دچوونی ئاواره کان ۱,۳۹۹,۱۷۰ ئاواره ناوخیی (۲۳۳,۱۹۵ خیزان) دهستنیشان کردوه که به ناو ۱۸ پارێزگا و ۱۰۴ قهزا و ۳,۰۰۴ شوین له عیراق دابه شو بوونه (۳۷۰ شوین له خولی پیشوو یه وه).

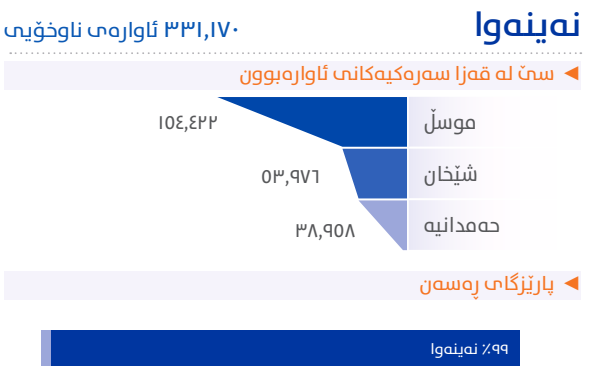
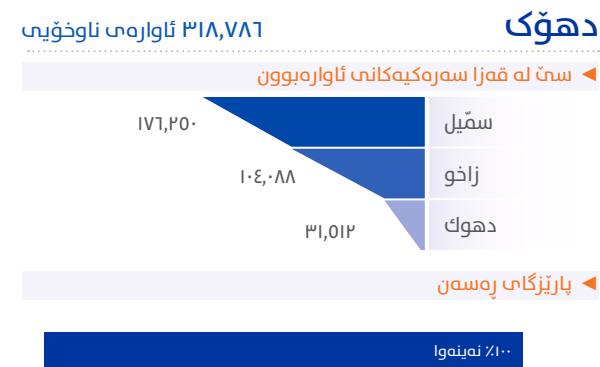
سهره یان که مبوونه وهی تیکرای ژماره ئاواره ناوخییه کان (۱۵,۴۶۲) له خولی پیشوو یه وه، ۱۰,۵۳۰ کسه له شوینه ههله سهنگهراوه کان له ماره کانوونی دوهم و شوبات دا ئاواره بوونه. زۆریه ئهم جولانه، ئاواره بوونی دوهم بوون که ۵,۹۱۰ کسه له نیوان شوینهکانی ئاواره بوون دا دهجوتین،

تیروانینی گشتی گهراوه			
تاكو شوباتی ۲۰۲۰			
	۷۷۶,۷۳۴ خیزانی گهراوه		۴,۶۱۰,۴۰۴ کسهی گهراوه
پاریزگا سهرهکیهکانی گهراوه			
سهلاحه ددین ۶۸۰,۹۴۱ گهراوه	ئه‌نبار ۱,۴۷۹,۷۲۰ گهراوه	نهینه‌وا ۱,۷۸۵,۷۳۸ گهراوه	
دابه‌شبوونی جوگرافی			
	۱,۹۵۱ شوین		۳۸ قه‌زا
			۸ پاریزگا

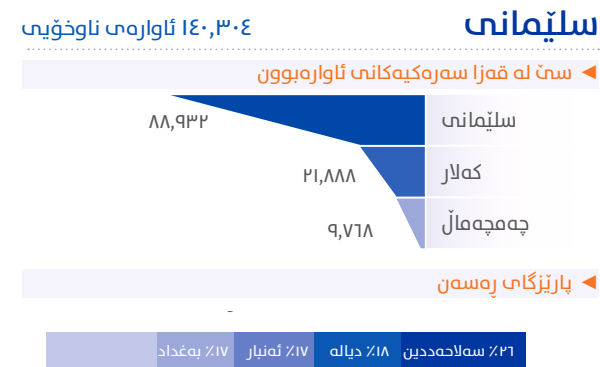
تیروانینی گشتی ئاواره بوون			
تاكو شوباتی ۲۰۲۰			
	۲۳۳,۱۹۵		۱,۳۹۹,۱۷۰
خیزان ئاواره ناوخیی		کەس ئاواره ناوخیی	
پارێزگا سەرەکیەکانی ئاواره بوون			
ههولێر	دهۆک	نهینه‌وا	
۲۳۷,۴۰۸	۳۱۸,۷۸۶	۳۳۱,۱۷۰	
ئاواره ناوخیی	ئاواره ناوخیی	ئاواره ناوخیی	
دابەشبوونی جوگرافی			
	۳,۰۰۴		۱۰۴
شوین		قهزا	
			۱۸
		پارێزگا	

تیروانینی گشتی سهارهت به ئاوارهبوون

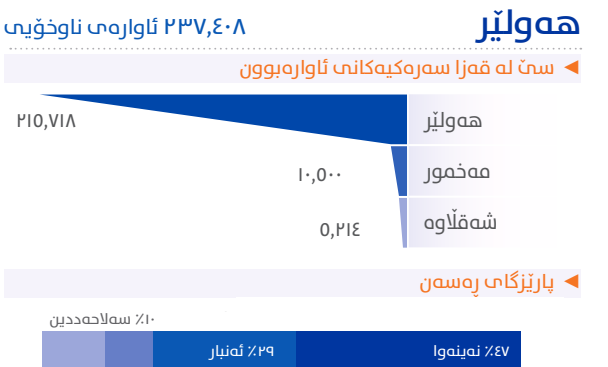
ئهم هیلکاریانهی خوارهوه (۱) ژمارهی ئاواره ناوڤیهکان له سهرجهه پارێزگاکانی ئاوارهبوون، (۲) ژمارهی ئاواره ناوڤیهکان بۆ ههر یهک له قهزا سهرهکیهکانی ئاوارهبوون (۳) پشکی ئاواره ناوڤیهکان بۆ ههر کام له پارێزگای پهسهن و پارێزگای ئاوارهبوون نیشان ددههن.

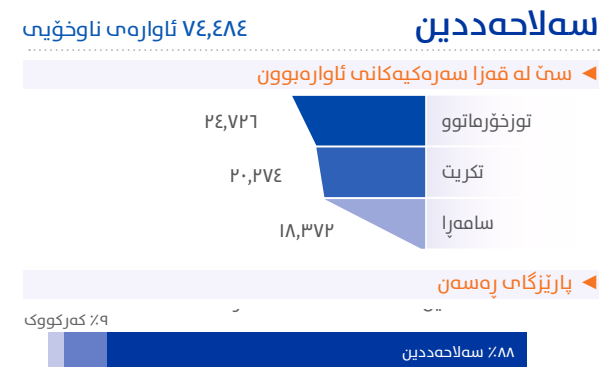
ئاوانی تر: ههولێر، سهلاحهددین، کهرکووک و نهیار ۱٪ ئاوانی تر

ئاوانی تر: نهینهوا، بابل، کهرکووک

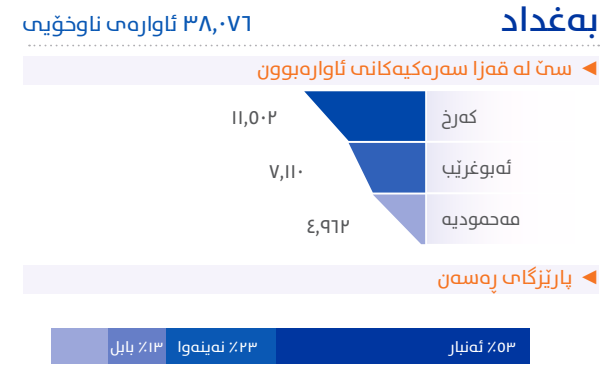
ئاوانی تر: بهغداد، ههولێر، کهرکووک و دیالی

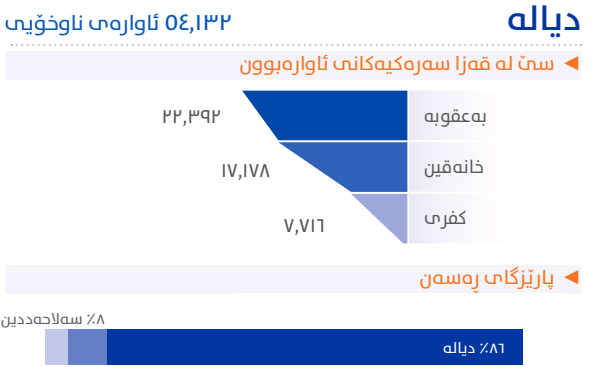
ئاوانی تر: دیاله، نهینهوا، نهیار

ئاوانی تر: دیاله، نهیار، بهغداد، بابل

ئاوانی تر: سهلاحهددین، دیاله، بهغداد، کهرکووک

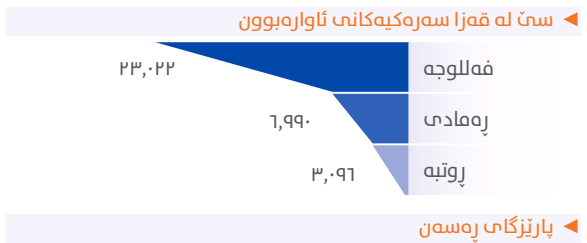

ئاوانی تر: نهیار، بابل، بهغداد، نهینهوا، کهرکووک

تیروانینی گشتی سهارهت به ئاوارهبوون

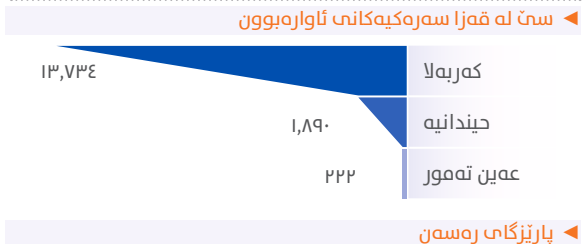
ئهنبار

۳۶,۳۸۴ ئاوارهی ناوڤویی

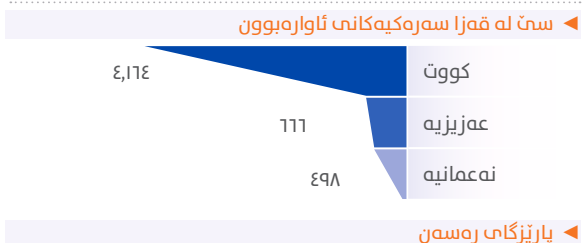
کهریبهلا

۱۵,۸۴۱ ئاوارهی ناوڤویی

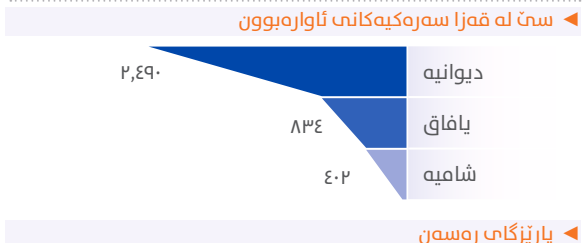
واست

۱,۳۸۴ ئاوارهی ناوڤویی

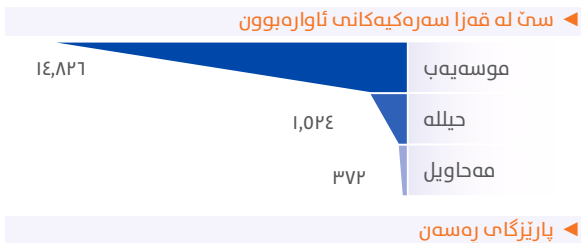
قادسیه

۳,۹۰۰ ئاوارهی ناوڤویی

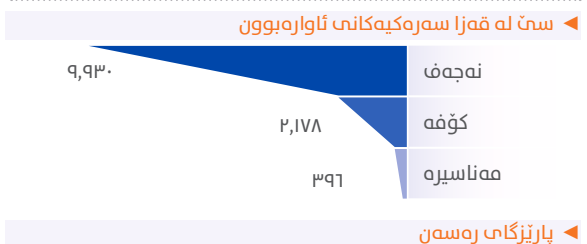
بابل

۱۷,۰۱۶ ئاوارهی ناوڤویی

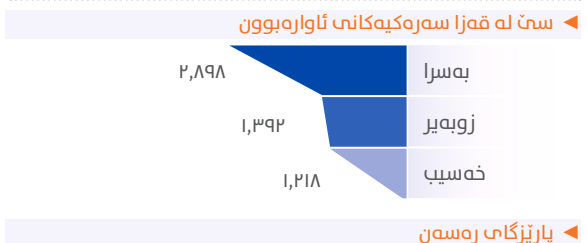
نهجهف

۱۲,۵۰۴ ئاوارهی ناوڤویی

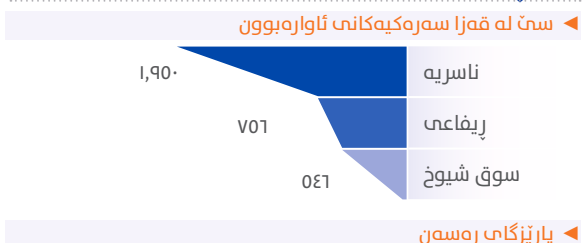
بهسرا

۱,۵۲۸ ئاوارهی ناوڤویی

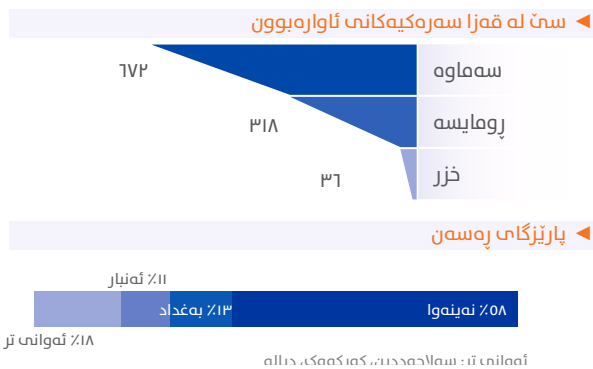
زیکار

۳,۴۲۱ ئاوارهی ناوڤویی

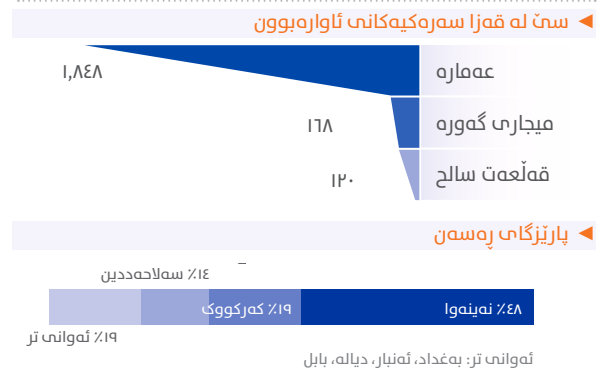

تیروانینی گشتی سهاره ت به ئاواره بوون

موسهنا ۱,۰۲۶ ئاواره ی ناوخیوی

میسان ۲,۲۶۲ ئاواره ی ناوخیوی

دوایین زانیاری سهاره ت به رهوشی ئاواره ناوخیویهکان

ئاماره گشتیهکانی ئاواره ناوخیویهکان: له ماوهی کانوونی دووهم و شوبات دا، تۆمار ی به دوا داچوونی ئاوارهکان ۱,۳۹۹,۱۷۰ ئاواره ی ناوخیوی (۲۳۳,۱۹۵ خیزان)، که له ناو ۱۸ پارټیزگا، ۱۰۴ قهزا و ۳,۰۰۴ شوین له عیراق دا بلامبوونه تهوه دهستیشانکرد. تۆمار ی به دوا داچوونی ئاوارهکان به بهراورد له گهټ خولی پیشوو کهمبوونه وه بهکی به جیاوازی ۱۵,۶۶۲ ئاواره ی ناوخیوی تۆمارکرد، که زۆرتیرینی کهمبوونه وهکان له سهلاهددین بووه (۵,۳۱۰، که دهکاته ۷۰٪ گۆرانکاری له قهبارهی ئاواره ی ناوخیوی له پارټیزگا کهدا)، ئینجا نهنهوا (۳,۶۱۸، ۱۰٪) و به عداد دین (۲,۵۰۲، ۶۰٪).

جولنه ی نوێی ئاواره ناوخیویهکان: سهره رای ټیکرای کهمبوونه وه ی ژماره ی ئاواره ناوخیویهکان، ۱۰,۵۳۰ کس گهیشته ونه ناو شوینه هه لسه نگیزار وهکان له ماوه ی کانوونی دووهم و شوبات دا. زۆرینه ی تازه گهیشته وهکان (۵,۹۱۰ کس، ۵۱٪)، له شوینهکانی تری ئاواره بوون دا هاتوون، به ۲۲۸ ئه وه که سانه شه وه که له کهمپهکان وه هاتوون. زۆربه ی تازه گهیشته وهکان له کهمپهکان وه له نهنهوا تۆمارکراون (۲۱۰ کس، ۹۲٪)، به شیوه بهکی سهرهکی له شنگال (۱۰۸ کس)، موسټ (۶۰ کس) و تلکیف (۳۰ کس). ههروهها ۲,۰۴۱ کس دووباره ئاواره بوونه ته وه دوا ی گهرا نه وه یان، به هۆی نه بوونی دهرفه تهکانی کار، لاوازی خزمهتگوزاری یاخود ئاسایش، زیان گهیشتن به شوینی نیشته جیوونی و ترسی په یوه نه ديار به گۆرانکاری له پیکهاته ی قهومی- ئایینی. زۆرینه ی ئهم ئاواره ناوخیویهکان له بنه رته دا خه لکی ته له عفر و موسټ له پارټیزگا نهنهوا، ۱,۰۳۸ کس له ته له عفر و ۵۲۸ کس له موسټ. قازای سهرهکی ئاواره بوون بریتیه له نه جف (۸۵۸ کس).

۲,۵۷۴ کس له ناوچه ی رهسه نی خۆیا نه وه بۆ به کهم جار ئاواره بوون. زۆربه یان له پارټیزگان ی به عداد و دیاله وه به هۆی به ردهوامی خۆپیشاندانهکان، خراپه یروونی رهوشی ئاسایش، نه بوونی خزمهتگوزاری بهکان و نه بوونی دهرفه تهکانی کارکردنه وه هه لتهاتوون. قهزا سهره کیهکانی ئاواره بوون بریتین له هه ولیر (۱,۵۱۶ کس) و سلیمانی (۶۱۰ کس).

ناوچه رهسه نهکانی ئاواره ناوخیویهکان: سه دا ۵۹ ی قهباره ی هه نوو که یی ئاواره ناوخیویهکان خه لکی پارټیزگای نهنهوان، که زۆرینه یان خه لکی موسټن (۲۸۷,۷۰۰ کس)، شنگال (۲۱۷,۱۵۰ کس) و به عاج (۱۱۱,۴۷۴ کس). دووهم گه وره ترین رټ ئه ی ئاوارهکان خه لکی پارټیزگای سهلاهددین وه ئهنبار به رټ ئه ی سه دا ۱۱ بۆ هه ر کامیان. قهزا رهسه نه هه ر له پیشهکان بریتین له توزخرماتوو (۴۱,۶۸۲ کس)، بیجی (۳۳,۰۰۶ کس) و به لمد (۳۱,۴۴۱ کس) له سهلاهددین و ره مادی (۶۹,۴۴۸ کس) و قاییم (۱۲,۶۴۸ کس) له ئهنبار.

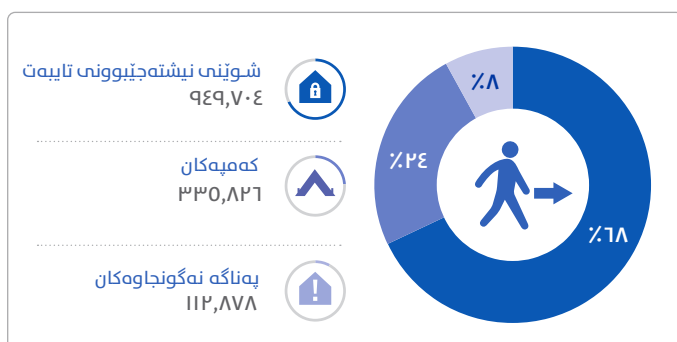
جۆرهکانی په ناگه: سه دا ۶۸ ئاواره ناوخیویهکان له شوینی نیشته جیوونی تایبته دا ده ژین (۹۴۹,۷۰۴ کس)، سه دا ۲۴ ئاواره ناوخیویهکان له کهمپهکان دان (۳۳۵,۸۲۱ کس) و له سه دا ۱۸ ی (۱۱۲,۸۷۸ کس) له په ناگه نه گونجا وهکان دا ده ژین. کهمبوونه وه بهکی له ژماره ی ئه وه ئاواره ناوخیویهکانی که له کهمپهکان دا ده ژین به ۸۶۴ کس تۆمارکرا وه که به زۆری له نهنهوا (۱,۵۰۶ کس)، کهک کووک (۳۱۲-) و هه ولیر (۱۴۴- کس) بووه. له سه ر ئاستی قهزاش،

سټ له وه قهزایانه ی زۆرتیرین کهمبوونه وه له ژماره ی ئه وه ئاواره ناوخیویهکانی که له کهمپهکان دا ده ژین تییا ندا تۆمارکرا وه بریتین له موسټ (۹۱۲- کس)، ئینجا همدانیه (۶۱۰- کس) و داقوق (۳۱۲- کس).

کهمبوونه وه بهکی له ژماره ی ئه وه ئاواره ناوخیویهکانی که له په ناگه نه گونجا وهکان دا ده ژین به ۲,۷۴۲ کس (بۆ وینه نشینگه نافه رمیهکان، باله خانه ئایینهکان، قوتابخانهکان، باله خانه ی تهوا و نهکراو یاخود به جیه یلدار و شوینی نیشته جیوونی ئاسای ی که به سهختی زیانی بهرکهوتوو یاخود روخوا وه) له خولی پیشوو به وه تۆمارکرا وه. له کاتی کهدا که له سه ر ئاستی نیشتیمانی تا ئیستاش له سه دا ۸ ئاواره ناوخیویهکان له په ناگه نه گونجا وهکان دا ده ژین، به لام جیاوازی بهکی بهرچا و له ناو پارټیزگان دا بوونی هه یه: ئهنبار (۴۴٪)، سهلاهددین (۲۸٪)، قادیسه (۱۹٪)، میسان (۱۱٪)، دهوک (۱۱٪) و به عداد (۱۱٪). له میانی ئه وه ئاواره ناوخیویهکانی که په ناگه نه گونجا وهکان دا ده ژین دهکری ت له سه دا ۷۰ یان له سټ پارټیزگا دا بدۆز رینه وه: دهوک (۳۴,۹۹۲ کس، ۳۱٪)، نهنهوا (۲۲,۰۳۸ کس، ۲۰٪) و سهلاهددین (۲۰,۹۲۲ کس، ۱۹٪). سټ له وه قهزا هه ره له پیشانه ی که تییا ندا ئاواره ناوخیویهکان له په ناگه نه گونجا و دا ده ژین بریتین له سومیل (۲۷,۷۴۴ کس، ۲۵٪)، فه للوچه (۱۲,۸۱۶ کس، ۱۱٪) و سامهرا (۹,۸۶۱ کس، ۹٪). ههروهها ۷۷ شوینی تریش هه ن که ئاواره ناوخیویهکان تییا ن له په ناگه نه گونجا و دا ده ژین، به ټیکرای (۲۶,۵۰۸ کس، زۆرینه یان دهکونه پارټیزگان ی ئهنبار، سهلاهددین و نهنهوا).

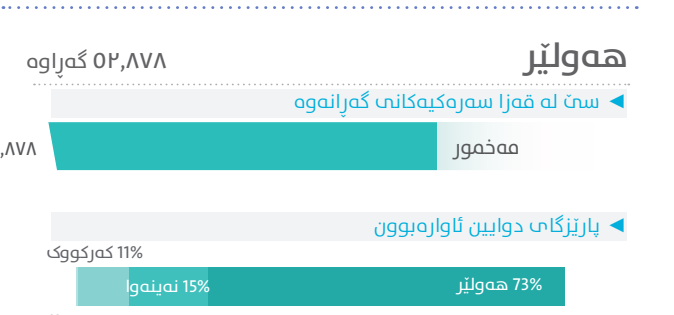
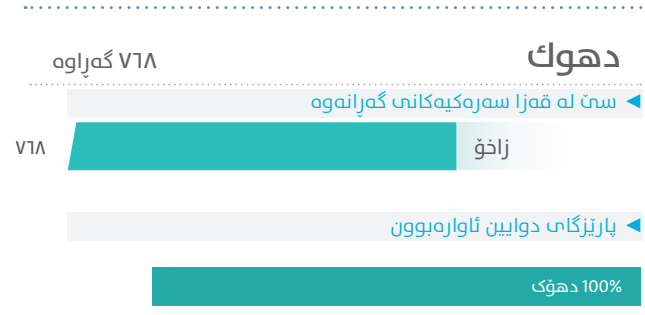
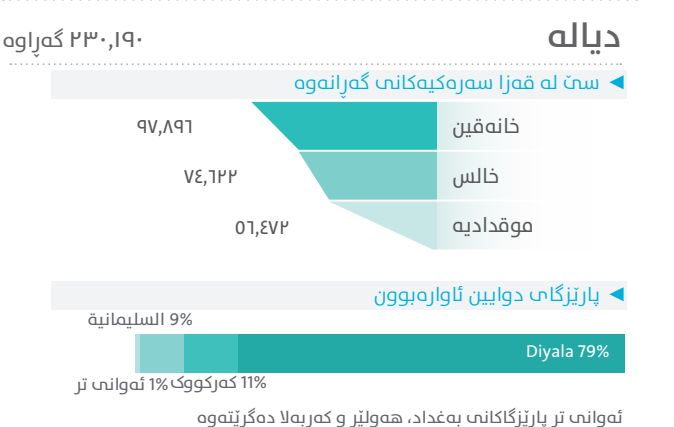
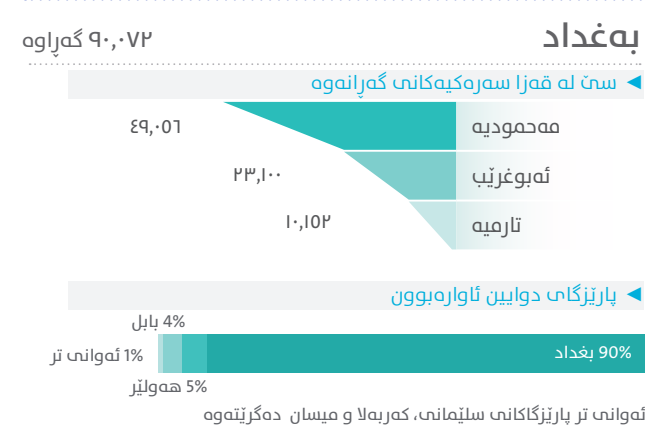
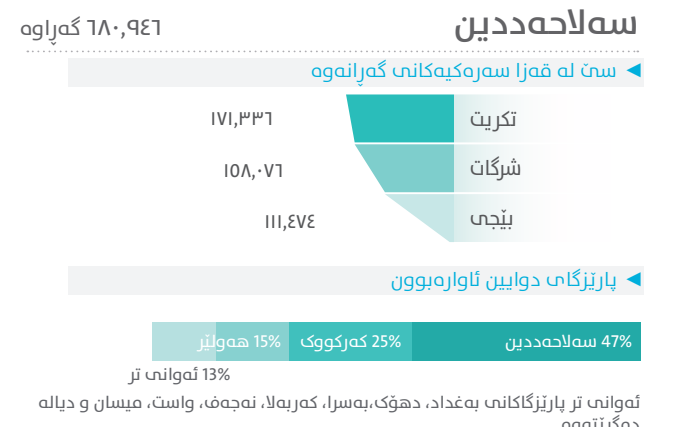
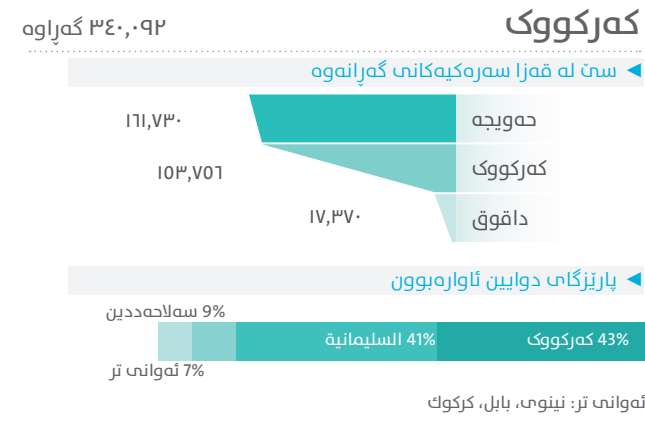
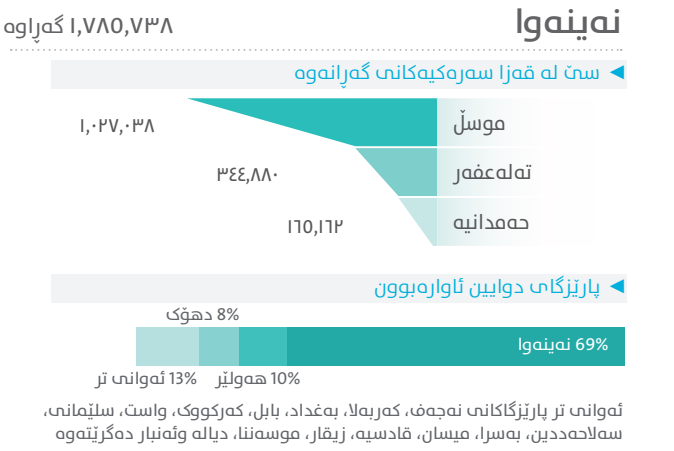
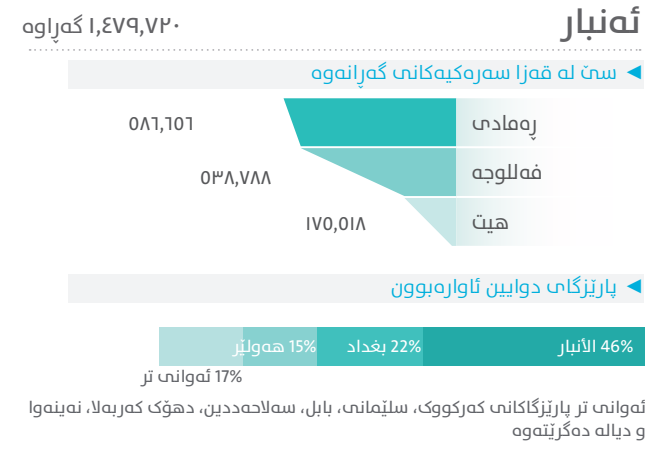
هۆکاری جولنهکان: ټیکرای هۆکارهکانی کهمبوونه وه ی ژماره ی ئاواره ناوخیویهکان له ناو هه موو خولهکان دا وهکی بهکی ماونه ته وه که به ره ویتشچوون له رهوشی ئاسایش، دا بنکردنی خزمهتگوزاری بهکان و نۆنه کردنه وه ی خانوو هکان له ناوچه رهسه نهکان دا له خو دهگری ت. هاوشیوه ی خولی پیشوو، هه ندیک له خیزانهکان له قهزاکانی فارس و سامهرا له سهلاهددین توانیان پاکانه ی پتویستی ئسایش/ئهمنی به ده سته یین بۆ گهرا نه وه بۆ ناوچه رهسه نهکانیان.

وینه ی ۲. جۆرهکانی په ناگه ی ئاواره ناوخیویهکان

تیروانینی گشتی سهارهت به گهرانهوه

ئهم هتکار بانهی خوارهوه (۱) ژمارهی گهرانهوهکان له سهرجهم پارێزگا رهسهنهکان دا، (۲) ژمارهی گهرانهوهکان بۆ ههر یهک له قهزا سهرهکیه رهسهنهکان، (۳) پشکی گهرانهوهکان به گوێرهی پارێزگای دوایین ئاوارهبوون و بۆ ههر پارێزگایهکی رهسهن نیشان دهات.

تئروانینی گشتی سه‌بارت به گهرانه‌وه

دوایین زانیاری سهاره ت به رهوشی گهراوهکان

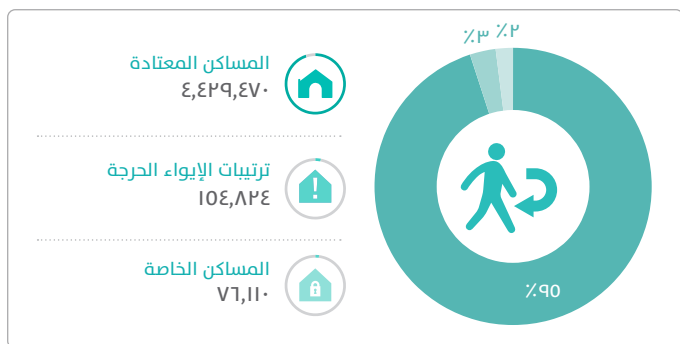
بەدەر لە پارێزگا هەرە لە پیشەکانیش، قەزای مەخموریش لە هەولێر زیادبوونیکی بەرچاو لە گەرانەوهی ئاوارەکانی بەخۆوه بینیوه لەم خۆلەدا، بە ۷،۹۲۰ کەس کە لە لایەن لە خۆگرتنی ۴۰ شویینی نوێی تۆمارى بەدواداچوونی ئاوارەکان خراوەتەروو.

هۆکاره کانی گهرانهوه: تیکرای هۆکاره کانی زیادبوونی زمارهی گهرانهوهکان له ناو ههموو خولهکان دا وهک یهک ماونه تهوه که بهرموپیشچوون له رهوشی ئاسایش، دابینکردنی خزمهتگوزاریهکان و نوێهکردنهوهی خانوههکان له ناوچه رهسه نهکان دا له خۆ دهگرت. بهشیکی ئهم زیادبوونهش دهکرت بڕیتیه پال بهر فراوانکردنی تۆماری بهدوا دابووونی ئاواره کانی به له خوگرنتی شۆینی نوێ، که پیشتر هه لئه سه نگیراون. ههروهها بهردهوامی قویشاندانهکان له بغداد و نهبوونی خواست بۆ چوون بۆ کهمپه کانی تر دواى داخستنی کهمپهکان له نهینهوا به هۆکاری تری گهرانهوه ئه ژمار دهکرت.

جۆرهكانى پەناگە: نزىكەى سەرجم خىزانەكان (۶,۴۲۹,۷۰۰ كەس، ۹۵٪) گىراۋنەتەوھە شوئىنى نىشتەجىيوونى ئاسايان كە لە دۆخكى باش دا و لە سەدا دووى گەراۋەكان (۷۱,۱۱۰) لە شوئىنى نىشتەجىيوونى تاييەتى تر دا دەئىن (لە گەل خىزانە لە خو گىرەكان، لە ھۆتيل/ مۆتيل ياخود شوئىنى نىشتەجىيوونى بەكرىگىراو دا). لە سەدا سىتى گەراۋەكان (۱۵۴,۸۲۴) لە لاوازىرەين بارودۆخەكان دا دەئىن: پەناگەى نەگونجاو.

۳،۰۵۴ گېراوهی تریش که له پناهگهی نهگونجاو دا دهژین له ماوهی کانوونی دووهم و شوبات دا تۆمارکران. له کاتیک دا، له سمر ئاستی نیشتمانی له سهدا سیتی گېراوهکان له پناهگهی نهگونجاو دا دهژین، به لأم جیاوازیه کی بهرچاو له ناو پاریزگاندا بوونی هیه. له سهدا ۱۰۱ گېراوهکان له دیاله و له سهدا ۷ گېراوهکان له بهغداد له پناهگهی نهگونجاو دا دهژین. ئهو قهزایانهی بهرزترین ژمارهی ئهو گېراوانهی له پناهگهی نهگونجاو دا دهژین له خو دهگرن، بریتین له: موسل (۳۲،۱۳۴)، قائیم (۱۲،۷۲۱) و بیجی (۱۰،۱۷۴). ههروهها شەش شوینی تریش هەن که تیایندا سەرجهه گېراوهکان له پناهگهی نهگونجاو دا دهژین، که تیکرایان دهگاته ۲،۵۳۸ کەس، به تایبەتی ئهو گېراوانهی له دوو شوینی نهینوا دا دهژین (۱،۱۸۲ کەس)، دوو شوین له کەرکووک (۲۲۲ کەس)، شوینیکی له سهلاحدهدین (۷۸۰ کەس) و شوینیکی له نهنبار (۳۵۴ کەس).

ۋىيىنى ۳. جۆرەكانى پەناگەى گەراۋەكان

تیکرای ئامارەکانی گەڕانەوه: لە خولی ۱۱۴ دا، تۆمارێ بەدواداچوونی ئاوارەکان ۴،۶۱۰، ۷۷۶،۷۳۴ خیزان)، لە ناو ۸ پارێزگا، ۳۸ قەزا و ۱،۹۵۱ شوێن دەستپیشانکرد. لەم خولەدا، تۆمارێ بەدواداچوونی ئاوارەکان، ناوچەکانی کارکردنیان بەرفراوانتر کرد و ۹۱ ناوچەیی نوێت کە پیشتر هەلسەنگاندنیان بۆ نەکراوە خستە چوارچێوەی ناوچە هەلسەنگێزاراوەکان: ۴۱ شوێنی نوێت لە نەینەوا، ۴۰ لە هەولێر، ۳ لە ئەنبار و ۲ لە دیالە. نەینەوا و ئەنبار و سەلاحەددین ئەو پارێزگایەن کە هەم بەرزترین ژمارەیی گەراو و هەمیش بەرزترین زیادبوونی لە ژمارەیی گەراوکان لە خولی پیشووپیوە تۆمارکردوو، نەینەوا ۱،۷۸۵،۷۳۸ کەس (بە ۴،۶۰۴ گەرانەوه نوێیەکانیشەوه لە کانونی یەکمەمی ۲۰۱۹هه) لە خۆ دەگرت، ئەنبار ۱،۴۷۹،۷۲۰ کەس (۲۱،۰۱۶ گەرانەوهی نوێت) لە خۆ دەگرت و سەلاحەددین ۱۸۰،۹۴۶ کەس (0،۷0۴ گەرانەوهی نوێت) لە خۆ دەگرت.

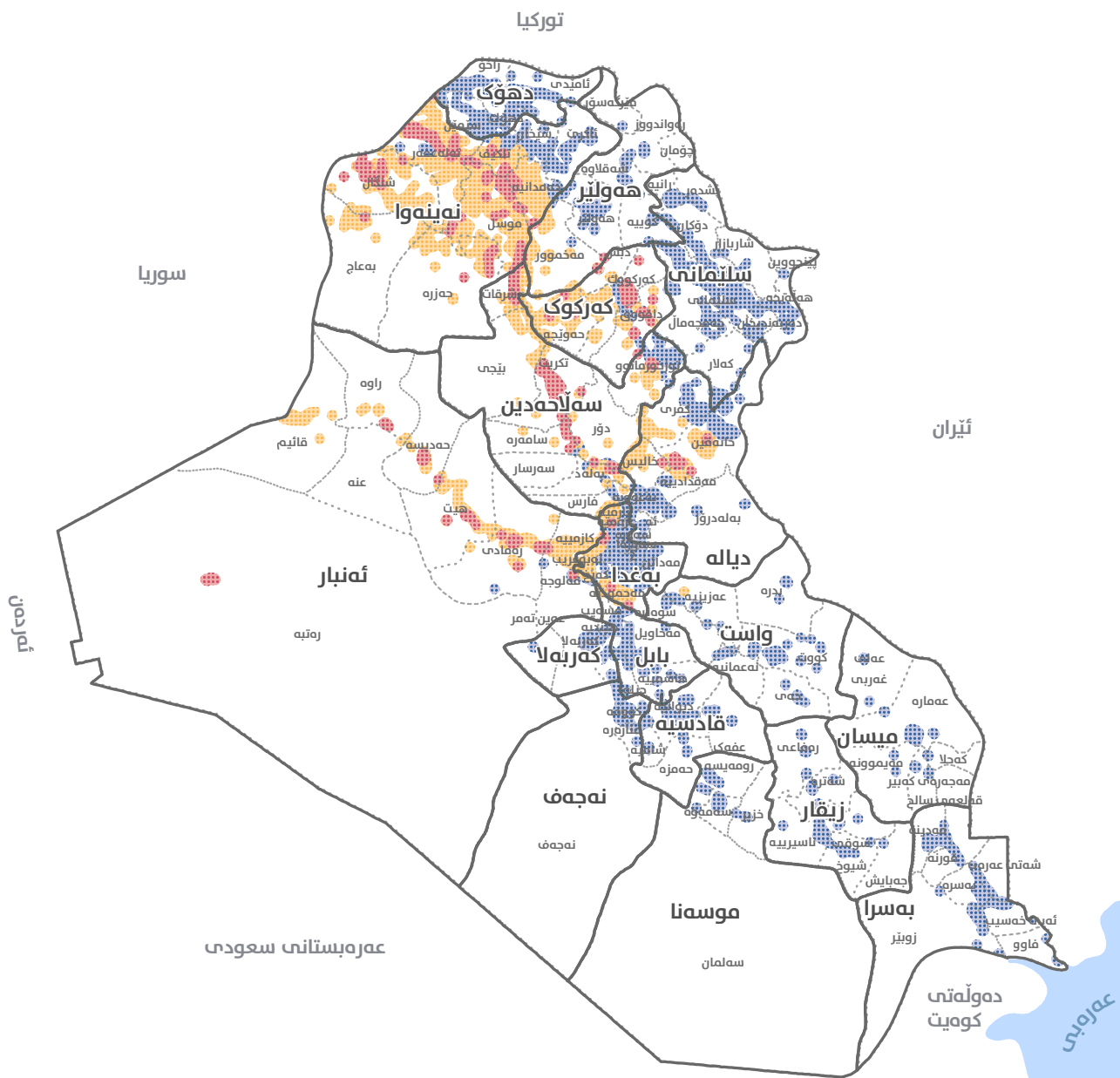
له ماوهی کانونی دووم و شوبات دا، تۆماري به دواډاچوونی ئاوارهکان ٤٧٨٢ گهراوهی تۆمارکرد که له کمپهکانهوه گهراونتهوه. زۆربهی گهراوهکان بۆنهيهوا بووه (٢٩٨٨ کهس) که سټ قهزا ههره له پيشهکان لهم پرووهه بریتين له بهعاج (٩٣٦)، حمزر (٦٩٠) و شنغال (٦١٢). له کۆی ئهوه گهراوه نوێيانهي که له کمپهکانهوه هاتوون ٢٠٥٨ کهس گهراونتهوه ئهوه شوپتانهي له بارودۆخی دژواردان.^١

ئامارەکانی سەر ئاستی قەزاکان: لە سەر ئاستی قەزاکان، لە ناو سێ
 لە پارێزگا هەره لە پێشەکان، موسڵ لە نەینەوا بەو قەزایە کە بەرزترین
 ژمارەی گەراوەکانی لە خۆ گرتوووە دەمی نێتەوه: لە سەدا ۲۲ی سەرچەم
 گەراوەکان (۱,۰۲۷,۰۳۸ کەس). هەروەها موسڵ یەکێک لە گەورەترین
 لێشاوەکانی گەراوەکانیشی هەبوو لە رووی ژمارەو (۱,۷۰۲ کەس). بە
 بەراورد گەورەترین پێژە یادیوونی گەراوەکان لە بەعاج روویدا، کە
 بە سەدا ۳۱ی زیادبوون لەو تەمە کانوونی یەکەمەوه تۆمارکرا (۷,۸۴۶
 کەس)، ئینجا هەزر دێت بە سەدا ۲ی زیادبوون (۱۹۰ کەس). زیادبوونی
 ژمارەی گەراوەکان لە هەردوو موسڵ و بەعاج دەکریت لە لایەن تۆمار
 بەدواداچوونی ئاوارەکانی بەرفراوانکراو بە ۱۹ شوێن و دواتریش ۱۱ شوێنی
 تری نوێ روون بکری تەوه.

قەزاقىي رەھمەدى لى ئىبنار، دوۋىم بەرزىرىن ژمارى گەپراۋەكانى ھىيە ۵۸۱،۷۸۸ كەس، ۱۳% ى كۆى گەپراۋەكان) ئىنچا فەلۋوچە دىت بە ۵۳۸،۷۸۸ كەس (۱۲%). لى ماۋى ئىم خۇلەدا، ھەردوۋ رەھمەدى و فەلۋوچە زىدادوۋىنكى بەرچاۋ لى ژمارى گەپراۋەكانىان بە خۇيەۋە بىنيۋە بە ۱۵،۶۰۰ گەپراۋەكانى نوڭ بۇ رەھمەدى و ۱،۷۶۴ گەپراۋەكانى نوڭ بۇ فەلۋوچە. ئىم زىدادوۋىنە بەشكىكان لى رىگەى بەرفراۋانوبوۋى لى خۇگرتى تۆمارى بەدواداچوۋى ئاۋارەكان، كەھەندىك شوپىنى لى پىش ھەئەسىنگراۋى لى خۇگرتوۋە روۋىنكاراۋەتوۋە. ھەرۋەھە يەكىك لى بەرزىرىن رىژرەكانى گەپراۋەكان لى قائىم روۋىداۋە: زىدادوۋىن بە رىژرەكانى لى سەدا نۇ لى كانوۋى يەكەمەۋە (۷،۶۹۸ كەس). لى سەلاھەددىن گەۋرەترىن زىدادوۋىن ژمارى گەپراۋەكان لى قەزاقىي شىركات (۱،۷۱۰ كەس) تۆماركرا، ئىنچا بەدۋاى ئوۋىش قەزاقانى بەلەد (۱،۵۱۰) و بىچى (۱،۳۴۴) دىن.

دەرەنجامه‌كانى پەيوەندىدار بە دژوارى و سه‌ختى بار و دوځه‌كان له شۆپنه‌كانى گه‌رانوه‌دا پشتى به‌ داتاي كۆكراوه‌ يۆ خولى ۸ نيشانه‌ى گه‌رانوه‌ به‌ستوووه، كه ده‌كرتت به‌ ئۆنلاين له‌م به‌ستور هه‌ر ده‌ست بكرت: <http://iragdtm.iom.int/ReturnIndex>

نەخشى ۱. بوونى ئاۋارە ناوۋىيەكان و گەراۋەكان لە ناوچەكان دا

ناوچەكانى ئاۋارە ناوۋىيە و گەراۋەكان

ناوچەكانى گەراۋەكان

ناوچەكانى ئاۋارە ناوۋىيەكان

سنورى قەزا

سنورى پارىزگا

شیواز

هه‌آسه‌نگاندنی شوینی په‌خراو زانیاری ورد سهره‌ت به‌خیزانه‌کانی ئاواره‌ ناو‌خو‌یی‌ه‌کان و گه‌راوه‌کان کۆ ده‌کاته‌وه. داتاکه له‌ لایه‌ن تیمه‌کانی هه‌آسه‌نگاندن و وه‌آلامدانه‌وه‌ی خیرای مه‌یدانی (RART) سهر به‌ ریک‌خراوی نیوده‌وه‌لتی کۆچ کۆ ده‌کریت‌ه‌وه، ئهم تیمانه‌ زیاتر له‌ ۱۰۰ ستافی مه‌یدانی پیک دین، که له‌ سهرتاسهری ناوچه‌کانی عیراق دا بیاوونه‌ته‌وه- کۆکردنه‌وه‌ی داتا بۆ خولی ۱۱۴ له‌ ماوه‌ی مانگه‌کانی کانوونی دوهم و شوباتی سالی ۲۰۲۰ له‌ ناو ۱۸ پارێزگای عیراق دا روویداوه.

کۆکردنه‌وه‌ی داتا له‌ لیستی سهره‌کی ئاواره‌ ناو‌خو‌یی‌ه‌کان و لیستی سهره‌کی گه‌راوه‌کان له‌ رینگه‌ی تۆرکی گه‌ره‌ی باش ریک‌خراوی پیکه‌توو له‌ زیاتر ۹۵۰۰ هه‌واڵده‌ره‌ی سهره‌کی، که له‌ سهرکرده‌کانی کۆمه‌آگ، موختاره‌کان، به‌رپرسه‌ خو‌جیه‌کان و هه‌یزه‌کانی ئاسایش پیک دیت ئه‌نجام دراوه. زانیاریه‌کانی تر له‌ تۆماري داتای حکومه‌ت و دامه‌زراوه‌ هاو‌به‌شه‌کان کۆکاره‌ته‌وه.

تیمه‌کانی هه‌آسه‌نگاندن و وه‌آلامدانه‌وه‌ی خیرای مه‌یدانی سهر به‌ ریک‌خراوی جیهانی کۆچ (OM RARTs) به‌ به‌رده‌وامی لیستی سهره‌کی کۆ ده‌کاته‌وه و دوو مانگ جاریک راپۆرت‌ه‌کی بۆلا ده‌کاته‌وه. جیاوازی له‌ ئاماری ئاواره‌کان له‌ نیوان ماوه‌ جیاوازه‌کانی راپۆرت کردن دا تیپینی کراوه. هه‌روه‌ها جیاوازی بۆ ئاماره‌ راسته‌قیه‌نه‌کانی دانیش‌توان، رهنگه‌ به‌ هۆی هۆکاره‌کانی تری وه‌ک به‌ به‌رده‌وامی ده‌ستنی‌شان‌کردنی گروپه‌ ئاواره‌کانی پێشوو و له‌ خو‌گر‌تی داتا سهره‌ت به‌ دوهم ئاواره‌بوون له‌ ناو عیراق دا کاری تیپکرت.

ئاواره‌کان له‌ رینگه‌ی پرۆسه‌یه‌کی کۆکردنه‌وه، پشتر استکرده‌وه، سیگۆشه‌سازي و دووپات‌کردنه‌وه‌ی داتاوه‌ ده‌ستنی‌شان ده‌کرت. ریک‌خراوی جیهانی کۆچ به‌رده‌وام ده‌بیت له‌ هاوکاری و هه‌ماهه‌نگیه‌کی نزیک له‌ گه‌ل به‌رپرسیانی فیدرالی و هه‌ریتمی و خو‌جی بۆ پارێزگاری کردن له‌ تیگه‌یشتیکی هه‌مه‌لایه‌نه و وردی ئاواره‌بوون له‌ سهرتاسهری عیراق دا. بۆ ئاسانکاری شیکاریه‌که، ئهم راپۆرت‌ه‌ عیراق بۆ سهر سێ ناوچه‌ دابه‌ش ده‌کات: هه‌ریتمی کوردستانی عیراق، پارێزگای ده‌وک و سلیمانی و هه‌ولێر ده‌گریت‌ه‌وه، باشوور پارێزگای ميسان، به‌سره، ميسان، نه‌جه‌ف، زیقار، قادیسه و موسه‌نا ده‌گریت‌ه‌وه، باکووری ناوه‌راست پارێزگای ئه‌نبار، بابل، به‌غداد، دیاله، که‌ربه‌لا، که‌رکووک، نه‌ینه‌وا، سه‌لاحه‌ددین و واسه‌ت ده‌گریت‌ه‌وه.

شیوازه‌که ئهم پیناسانه‌ی خواره‌وه به‌کارده‌هێنیت:

ژماره‌ی که‌سه‌کان به‌ لیک‌دانی/ جاران‌کردنی ژماره‌ی خیزانه‌کان به‌ ژماره‌ شه‌ش ژماردنیان بۆ کراوه، شه‌ش بریتی له‌ تیپکرای قه‌باره‌ی خیزانیکی عیراقی.

تۆماري به‌دواداچوونی ئاواره‌کان (DTM) هه‌موو ئه‌و عیراقیانه‌ی که‌ ناچار‌کراون له‌ ۱۱ کانوونی دوهمی ۲۰۱۴ به‌و لاوه‌ هه‌آهێن و تا ئیستاش له‌ نیو سنوره‌کانی عیراق دا تا ساتی هه‌آسه‌نگاندنه‌که‌دا له‌ ئاواره‌ی دا ده‌ژین به‌ ئاواره‌ی ناو‌خو‌یی ئه‌ژمار ده‌کات.

تۆماري به‌دواداچوونی ئاواره‌کان (DTM)، هه‌موو ئه‌و ئاواره‌ی له‌ کانوونی دوهمی ۲۰۱۴ وه‌ گه‌راونه‌ته‌وه‌ شوینی په‌سه‌نیان بێت له‌ به‌رچاو‌گر‌تی ئه‌وه‌ی که‌ ئایا ئهم ئاواره‌ گه‌راونه‌ته‌وه‌ بۆ شوینی نیشته‌جیوونی پێش‌وویان یاخود بۆ جو‌ریکی تری په‌ناگه‌، به‌ گه‌راوه‌ ئه‌ژمار ده‌کات. پیناسه‌ی گه‌راوه‌کان په‌یوه‌ندی نیه‌ به‌ پێوانه‌ی گه‌راونه‌وه‌ به‌ سه‌لامه‌تی و شکۆمه‌ندیه‌وه، هه‌روه‌ها په‌یوه‌ندی‌شی نیه‌ به‌ ستراتیجی دیاریکراوی چاره‌سه‌ری کاتی.

شوین، وه‌ک ناوچه‌یه‌ک ده‌ستنی‌شان‌کراوه‌ که‌ هاوتای گوندیکه‌ بۆ ناوچه‌ گوندیشنه‌کان یاخود گه‌ره‌یکه‌ بۆ ناوچه‌ شارنشینه‌کان (واته‌ چواره‌م به‌شی کارگێری فهرمی).

شوینی نیشته‌جیوونی ئاسایی بریتی له‌ هه‌مان شوینی نیشته‌جیوونی به‌ر له‌ ئاواره‌بوون.

شوینی نیشته‌جیوونی تایبه‌ت، مۆلکی تایبه‌ت، خانووی به‌کرگێراو، هۆتیل/ مۆتیل‌ه‌کان و خیزان خانه‌خو‌یی‌ه‌کان/ له‌ خو‌گره‌کان ده‌گریت‌ه‌وه.

په‌ناگه‌ی ناوه‌موار، نشینگه‌ ناوه‌یه‌کان، بآله‌خانه‌ ئایینی‌ه‌کان، قوتابخانه‌ و بآله‌خانه‌ی ته‌واونه‌کراو و به‌جیه‌ئێ‌حراو ده‌گریت‌ه‌وه. بۆ گه‌راوه‌کان، ئه‌و شوینه‌ نیشته‌جیوونه‌ ئاساییانه‌ش ده‌گریت‌ه‌وه‌ که‌ به‌ سه‌ختی زانیان به‌که‌وتوو یاخود رو‌خا‌ون و بۆ ئاواره‌ ناو‌خو‌یی‌ه‌کانش شوینی نیشته‌جیوونی به‌ کرگێراو بۆ ماوه‌ی درێژ که‌ بۆ نیشته‌جیوون شیوا نین (هه‌مان تایبه‌تمه‌ندی بآله‌خانه‌ی ته‌واونه‌کراو و به‌ سه‌ختی زانیانه‌که‌وتوو یا نه‌یه‌) ده‌گریت‌ه‌وه.

هه‌ستۆپاکي ریک‌خراوی نیوده‌وه‌لتی کۆچ

زانیاریه‌کانی ناو ئهم راپۆرت‌ه‌، ته‌نها بۆ مه‌به‌سته‌کانی زانیاری گشتین. ئه‌و ناو و سنوره‌ی که‌ له‌ ناو په‌راوی تۆماري به‌دواداچوونی ئاواره‌کان دایه‌ به‌ واتای په‌سند‌کردن یاخود قایل بوون له‌ لایه‌ن ریک‌خراوی نیوده‌وه‌لتی کۆچ نایه‌ن. زانیاریه‌کانی ناو پۆرتال و ئهم راپۆرت‌ه‌ ئه‌و زانیاریانه‌ که‌ له‌ ده‌ره‌نجامی داتای کۆکاره‌ له‌ لایه‌ن تیمه‌کانی مه‌یدانی ریک‌خراوی نیوده‌وه‌لتی کۆچ و زانیاریه‌ ته‌واوکراوه‌کانی دابین‌کراو و به‌ گه‌رخا‌و له‌ لایه‌ن دامه‌زراوه‌ حکومه‌ی دامه‌زراوه‌کانی تر له‌ عیراق دا ئاماده‌کراون. ریک‌خراوی نیوده‌وه‌لتی کۆچ له‌ عیراق هه‌ول داده‌ت که‌ ئهم زانیاریانه‌ تا ئه‌وه‌ی په‌ری توانای به‌ تازه‌یی و ورد و دروستی بپارێژیت، به‌لام هێچ بانگشه‌یه‌کی‌ش ناکات یاخود نیشان نادات له‌ مه‌ر ته‌واوکاری، ورد و دروستی و گونجای زانیاریه‌کانی فه‌راهمه‌کراو له‌ ناو ئهم راپۆرت‌ه‌دا. ئه‌و ئالنگاری و کیشانه‌ی که‌ پێوسته‌ له‌ به‌رچاو‌گیر‌تی له‌ کاتی به‌کارهێنانی داتای تۆماري به‌دواداچوونی ئاواره‌کان له‌ عیراق دا بریتین له‌ دۆخی ناجیگێری جووله‌ی ئاواره‌کان هاوشان له‌ گه‌ل داله‌تی ته‌نگانه‌ی چه‌ند باره‌ بوو و نه‌گه‌یشتن یاخود گه‌یشتنی سنوردار به‌ هه‌نیک له‌ پارچه‌کانی ولات. له‌ هێچ داله‌تیک دا ریک‌خراوی نیوده‌وه‌لتی کۆچ به‌رپرسیار ناییت له‌ به‌رامبه‌ر هه‌ر زانیاریک یاخود خه‌ساره‌تیک ئینجا راسته‌وخۆ، ئاراسته‌وخۆ یاخود به‌ شیوه‌ی لیکه‌وته‌یی، په‌یوه‌ست به‌ به‌کارهێنانی ئهم راپۆرت‌ه‌ و زانیاریه‌کانی فه‌راهمه‌م کراو له‌م راپۆرت‌ه‌دا روو ده‌ن.

IOM IRAQ